

Návrat do škol

Tento dokument má za úkol zmapovat situaci návratu studentů na střední školy v květnu 2021 po devíti měsících distanční výuky. Zaměřuje se na možné problémy při otevírání škol, analyzuje epidemiologická opatření a zkoumá i situaci v zahraničí.

OBSAH:

Úvod do problematiky	1
Známkování	1
Epidemiologická opatření	2
Školní jídelny	4
Obavy a potřeby studentů	5
Situace v zahraničí	6
Apely a priority	6
Závěr	8

Úvod do problematiky

- Od 24. května by mělo dojít k návratu středoškoláků k prezenční výuce. Obnovení prezenční výuky na středních školách je nesmírně důležité a potřebné, jelikož čeští středoškoláci jsou již více než půl roku doma, tedy nejdéle ve srovnání se zbytkem Evropy.
- Podle dotazníkového šetření provedeného ČSU v listopadu minulého roku, jehož cílem bylo zmapovat distanční výuku na středních školách z pohledu žáků, vyhovuje většině respondentů spíše prezenční výuka.
- Ačkoli distanční výuka má mnoho výhod, má též své velké nevýhody, mezi něž se řadí především nedostatek sociálního kontaktu a problémy se samostudiem.
- Středoškoláci mají z návratu do škol mnoho obav.

Známkování

- **Co chceme?**
 - Apelovat na školy a učitele, aby uzavřeli známky alespoň z předmětů, ze kterých je to možné za toto pololetí ještě před návratem do škol, nebo neprodleně po návratu.
 - Apelovat na ředitele, aby vzali v potaz doporučení ministerstva školství a stanovili adaptační období (cca 14 dní; může se lišit).
 - Nechat na uvážení studentů, zda si chtějí známky zlepšit prostřednictvím zkoušení, nebo testů.
 - Apelovat na učitele, aby v co největší míře využili ústního hodnocení.
 - Neodevzdané úkoly z distanční výuky označit jako nehodnocené a neznámkovat je nedostatečnou.
 - Férovou a individuální domluvu mezi žákem a učitelem na zkoušení a doplnění chybějících známek v případě, že je to nezbytně nutné.
 - Apelovat na učitele, aby po ukončení adaptačního období nezačali zkoušet žáky z nepřiměřeně velkého množství látky, nýbrž se soustředili na ústní hodnocení látky probrané za distanční výuky a nechali žáky samostatně ověřit jejich znalosti, bez hrozby známkování.
 - Pokud je to nutné, učitelé by na základě individuální domluvy se studenty měli rovnoměrně rozložit zkoušení a testování do konce školního roku.
- **Co plánuje ministerstvo?**
 - Momentálně se počítá s verzí, v rámci níž bude školní rok uzavřen klasickým způsobem. Minulý školní rok vydal pan ministr Plaga

doporučení, aby byli žáci hodnoceni slovně, letos také, popřípadě aby byli hodnoceni kombinovaně.

- Letos MŠMT apeluje na školy, aby omezily počet písemek a stanovily adaptační období (žáci nemají být během tohoto období žádným způsobem hodnoceni).
- Rovněž apeluje například na nedávání špatných známek za neodevzdané úkoly a další (i drobnější) úlevy.
- Pro žáky, kteří byli během dist. výuky určitými způsoby znevýhodněni, doporučuje ministerstvo přihlédnout k tomuto faktu a upravit tak celkové hodnocení jejich školní práce.
- Kompletní metodika: [Informace k novému zákonu o přijímacím řízení na střední školy ak ukončování středoškolského vzdělávání ve](#)

Epidemiologická opatření

- **Jak to tedy bude s testováním bude?**
 - Školy budou mít od pondělí 17. 5. možnost přejít na variantu PCR testů. Pokud škola zvolí variantu PCR, frekvence testování se prodlouží na jednou za 14 dní.
 - Pokud školy budou testovat PCR testy, nemusí studenty testovat hned první den nástupu do školy, tzn. není potřeba negativní test pro vstup do školy.
 - Pokud školy využijí PCR testování, musí si jej zařídit samy, tzn. nakoupit testy a uzavřít smlouvu se zdravotnickým zařízením, které bude testy vyhodnocovat.
 - MZČR bude školám zpětně proplácet 200 Kč za každý PCR test.
 - Školy budou mít možnost zůstat na antigenních testech, které ale v tom případě budou muset probíhat jednou za týden.
 - Mnoho škol pravděpodobně zůstane u antigenních testů i přes jejich nízkou kvalitu, a to z následujících důvodů:
 - PCR testy by si musely nakupovat samy a je otázka, zda na to budou mít zřizovatelé dostatek financí
 - vyhodnocení PCR testů by si musely zařídit samy
 - výsledky antigenních testů mají hned
 - pokud se po testování PCR objeví pozitivní žák, musí jít do karantény celá třída, ale pokud se objeví při antigenním testování, jde do karantény pouze daný žák

- Zaměstnanci školy se testují jednou týdně, pokud v posledních třech měsících neprodělali covid, nebo nejsou naočkováni, bez ohledu na kvalitu testu.
- Testovat se nemusí rovněž studenti, kteří v posledních 3 měsících prokazatelně prodělali covid, nebo jsou naočkováni.
- Poslední zakázku antigenních testů vyhrála společnost Masanta, která dodávala antigenní testy Singclean z Číny za cenu 32 Kč/ks.
- Správa podle Švagra už nyní vypsala zakázku na dalších 4,7 milionu testů.
- Pro období 24. 5. až cca 13. 6. bylo objednáno 5,6 milionu antigenních testů od firmy Sejoy.
- Správa státních hmotných rezerv již zorganizovala další výběrové řízení na dodávku antigenních testů do škol pro období od cca 14. 6. do 30. 6.
- Do 21. 5. bude školám k dispozici 600 000 antigenních testů z rezerv MŠMT – 300 000 od firmy Sejoy a 300 000 typu Flowflex darovaných školám firmou Kaufland.
 - *Flowflex jsou nejpřesnější antigenní testy, je tedy možné, že od 21. 5. začnou přibývat covid pozitivní případy žáků na školách.*
- Instruktažní video a tištěný návod k testům Sejoy najdete [zde](#) (postup testování je velmi podobný testům Singclean, výsledky jsou do 20 minut).
- **Homogenní x nehomogenní skupiny žáků ve třídách**
 - Od pondělí 17. 5. se ruší povinnost udržovat ve škole homogenní skupiny žáků.
 - Ministerstvo nicméně nadále doporučuje omezení kontaktu mezi žáky z jiných tříd.
- **Studenti jsou nadále povinni ve škole používat ochranu dýchacích cest v podobě chirurgické roušky nebo respirátoru.**
 - Venku je rouška povinná, pokud mezi sebou žáci ve skupině nemají dvoumetrové rozestupy.
 - Studenti SŠ musí mít kromě nevyhnutelných případů po celou dobu nasazený respirátor či jiný ochranný prostředek bez výdechového ventilu s filtrační účinností min. 94 % (třída FFP2/KN 95, FFP3/KN 99).
 - I přesto, že se v minulosti zvažovaly výjimky pro osoby trpící astmatem, nakonec žádné konkrétní schváleny nebyly.

Školní jídelny

- Ve školních jídelnách se smí stravovat pouze žáci daných škol účastníci se prezenční výuky a pracovníci daných škol, tzn. že ve škole se nesmí stravovat nikdo z jiné školy.
- Žáci SŠ a pracovníci škol musí mít po celou dobu pobytu ve školní jídelně, kromě samotného stravování, nasazeny respirátory.
- U jednoho stolu smí sedět max. 4 osoby, mezi stoly musí být minimální rozestupy 1,5 m.
- Ve školní jídelně nesmí být více osob, než je míst k sezení, tzn. žádné řady postávajících studentů v prostorách jídelny.
- Je zapotřebí zachovat co největší rozestupy mezi jednotlivými třídami.

Obavy a potřeby studentů

Potřeby

- Stmelování kolektivu
 - Socializace za distanční výuky
 - Potřeba socializace ve třídě a mezi třídami, stejně tak na chodbách a veřejných školních prostorách
 - Vypnuté kamery a mikrofony na online hodinách
 - Méně osobitý přístup učitelů ke studentům v jednotlivých hodinách
 - Osobní setkání se spolužáky minimální, většinou jednotlivě, maximálně v rámci malých skupin
 - Absence školních výletů a větších akcí pro celou třídu
 - Absence socializace mezi přestávkami nebo po skončení výuky
 - Nemožnost socializace mezi jednotlivými třídami
 - Socializace za prezenční výuky
 - Potřeba opětovného stmelování kolektivu jak ve třídě, tak i mimo ni
 - Potřeba obnovení dynamiky vyučování v prezenční formě, podpora studentů a proaktivita, kreativní vyučování a zapojení kolektivu ze strany učitele
 - Nutnost ustanovení podmínek pro setkávání se v rámci přestávek, a to i mimo třídu

- Podpora menších akcí a kreativního zapojení třídního kolektivu v návaznosti na aktuální opatření za účelem stmelování
- Znovuzapojení některých studentů do kolektivu
- Opakování učiva
 - Individuální komunikace s učitelem o případném zkoušení či testů za účelem opravy známky
 - Apelování na zavedení slovního hodnocení obdobně jako tomu bylo v loňském roce
 - Potřeba uzavření známek před návratem do škol, nebo bezprostředně po něm, a to z předmětů, ze kterých je to možné
 - Zavedení adaptačního období pro studenty kvůli přechodu z distanční výuky, a to jak z hlediska klasifikace, tak i samotného učiva
 - Komunikace mezi pedagogem a žákem za účelem získání informací o návratu do škol
 - Dostačující informace z médií i ze strany vlády
 - Potřeba studentů jasné a srozumitelné komunikace o dalším postupu školy, a to přímo od třídních pedagogů, nebo ředitelů
 - Jak bude organizované testování?
 - Jaká budou další protiepidemiologická opatření?
 - Jak bude probíhat adaptační období?
 - (popř.) Jak se bude kloubit návrat s maturitami?

Obavy

- Strach z testů
 - Obava z rapidního nárůstu množství testů po obnovení prezenční výuky a jejich náročnosti
 - Obava z malé adaptace na učivo v prezenční formě a jeho zrychlené probírání
 - Obava z velkého množství úkolů a zadání, a to i v návaznosti na jejich množství za distanční výuky
 - Obava z pozdního, nebo příliš zrychleného uzavírání známek
 - Obava z malého apelu na učitele ze strany ředitele v rámci množství úkolů a zkoušení/testů
 - Obava ze svévolnosti učitelů v rámci klasifikace, jejího špatného uchopení, nebo velkého množství probíraného a následně zkoušeného učiva
- Stres
 - Stres z přechodu do jiného režimu

- Obava z adaptace ve třídě (se spolužáky, které mnozí neviděli po skoro rok, nebo s učiteli, kteří nemusí dbát na jejich situaci)
- Strach z velkého množství testů, zkoušení, úkolů a zadání
- Obava ze svévolnosti učitelů a jejich malé tolerance při adaptaci na prezenční výuku
- Obava z malého dbaní na vzdělávací potřeby a podmínky žáků, zejména těch se speciálními vzdělávacími potřebami, či studenty, kteří opakovaně vyhledávají pomoc školních psychologů
- Obava z malého dbaní na osobní potřeby a duševní zdraví studentů
- Stres z časově náročného dojíždění do školy a testování studentů
- Změna režimu (jídlo, vstávání,...)
 - Obava ze špatného time-managementu, přechodu do jiného časového režimu
 - Brzké ranní vstávání a nemožnosti se ráno stravovat před odchodem/odjezdem do školy
 - Problematika dojíždění
 - Časová a logistická náročnost testování
 - Nedostatečné informace o podmínkách stravování, školních jídelnách a bufetů, opatření a množství studentů ve stravovacích prostorách
 - Změna délky vyučovacích hodin, jejich návaznosti a přestávek mezi nimi
 - Dlouhé sezení ve školních lavicích a potřeba mít nasazené roušky/respirátory po dlouhou dobu pobytu ve školní budově
 - Časová náročnost denních rozvrhů, méně volného času a větší potřeba adaptace na systém

Situace v zahraničí

- Anglie
 - V Anglii se do školy studenti vrátili před několika týdny.
 - **Epidemiologická opatření**
 - Studenti jsou pravidelně jednou za 14 dní testováni na covid antigenními testy.
 - Povinností je nosit ochranu dýchacích cest, pokud to zdraví studenta dovolí.
 - Třídy ve školách se pravidelně větrají
 - Některé školy v Anglii vyhradily studentům a učitelům vždy jeden den v týdnu, v němž se intenzivněji věnují duševnímu zdraví. Tímto se snaží

docílit toho, aby aklimatizace se zpět na školní prostředí proběhla bezpečně a bez zbytečného stresu jak pro studenty, tak pro učitele.

- Finsko, FSS
 - Ve Finsku je středoškolské vzdělání rozdělené na nižší a vyšší ročníky.
 - Délka distanční výuky se pro nižší a vyšší vzdělání lišila
 - Při návratu se upřednostnoval nižší stupeň
 - Na jaře 2020, kdy udeřila první vlna pandemie, byli finští středoškoláci na distanční výuce přibližně měsíc. Ve stejnou dobu byli ve Finsku nejtvrdší epidemiologická opatření.
 - Letošní školní rok studenti vyššího stupně středoškolského vzdělání ve Finsku strávili na distanční výuce celý rok.
 - Při návratu byly upřednostňovány maturitní ročníky.
 - **Epidemiologická opatření**
 - Pokud to zdraví studenta dovoluje, je povinností nosit ochranu dýchacích cest po celou dobu pobytu ve škole.
 - Zachovávala se homogenita tříd a fungoval týdenní rotační systém.
 - Při návratu k prezenční výuce finští středoškoláci neměli dostatek informací. Rozhodnutí od vlády přicházela na poslední chvíli.
 - Finská organizace zastupující středoškoláky provedla rozsáhlou obhajobu, a to hlavně maturitních ročníků, a pokusili se o srovnání rozdílů mezi regiony.
- Irsko, ISSU
 - V Irsku středoškoláci do školy chodili po celou dobu trvání pandemie, i například přes fakt, že podniky měly svou činnost zakázanou.
 - Studentům bylo umožněno zůstat doma pouze prostřednictvím lobbování ISSU u vlády.
 - **Epidemiologická opatření**
 - Povinnost nošení ochrany dýchacích cest, pokud to dovoluje zdraví studenta.
 - Sociální distancování za každých okolností a stoly ve třídách vzdálené minimálně 1 metr od sebe.
 - Studenti v Irsku se setkávali s nedostatkem podpory během online učení.
 - Studenti také přišli o spoustu společných školních projektů.
 - Často se objevovala úzkost spojená s návratem do škol.
 - Aby ISSU pobyt ve škole studentům co nejvíce usnadnila, uspořádala řadu konzultačních akcí, kde shromáždili myšlenky studentů, spoustu průzkumů, hodně schůzek s katedrou, kde se radili a lobbovali za studenty.

Apely a priority

1) Prioritizace aklimatizace studentů na školní prostředí

- S výjimkou jediného prosincového týdne se studenti do svých škol v rámci vyučování nevrátili od loňského podzimu, distanční výuka tak zabrala drtivou většinu letošního školního roku.
 - V online prostředí byli studenti donuceni změnit své zvyklosti a způsoby učení.
 - Jako jsme mohli na jaře a na podzim 2020 sledovat poměrně složitý přestup na distanční studium, stejný fenomén můžeme s vysokou pravděpodobností očekávat i při opačném přechodu.
- Aklimatizaci studentů na prezenční výuku by měla být kladena nejvyšší důležitost.
- Při návratu do školního prostředí by mělo být vymezeno **adaptační období**, jehož účelem bude co nejvíce minimalizovat dopad přestupu do prezenční výuky.
 - Adaptační období by mělo trvat **alespoň jeden týden** (a to i podle doporučení metodiky MŠMT).
 - Během tohoto období by mělo být ve škole vytvořeno **co nejpřívětivější prostředí, během kterého nebudou studenti vystaveni nadbytečnému stresu**.
 - To zejména znamená, že **by studenti neměli být minimálně v této době vystaveni zkoušení a testování**.
 - Práce na aklimatizaci studentů pak zejména nesmí skončit jen adaptačním obdobím, **musí v určité formě pokračovat i nadále**, nejlépe až do konce školního roku.
- Čas a pozornost studentů i pedagogů by měly být směřovány k **opětovnému stmelování kolektivu** a navázání vztahů, a to za pomoci třídnických hodin, různých výletů a exkurzí či jiných komunikačních a socializačních aktivit.
 - Terčem zájmu by pak nemělo být pouze zpevnění vztahů mezi samotnými studenty, ale rovněž mezi studenty a pedagogy.
- Adaptační období i následná aklimatizace na školní prostředí by měla vycházet ze **spolupráce mezi pedagogy a studenty**. Základ by měl tvořit konstruktivní a otevřený dialog, který umožní najít takový postup, který vyhovuje oběma stranám.

- Díky správně zvládnuté a plnohodnotné adaptaci na prezenční výuku budou mít studenti značně větší potenciál vrátit se do studijního režimu předcházejícímu pandemii bezproblémově či se znatelně menšími komplikacemi.
 - Aklimatizace tak představuje podstatnou investici nejen do nadcházejícího školního roku.

2) Odpovídající a férový systém testování a známkování

- Hlavní prioritu při návratu do škol by měla představovat právě aklimatizace, a to nejlépe taková, která studentům umožní si **zvyknout na prezenční výuku bez nadbytečného stresu, který se pevně pojí s testováním a zkoušením.**
- Pedagogové by **u předmětů, ve kterých již studenti nasbírali dostatek známek, měli při přechodu do prezenční výuky známky uzavřít.**
 - Je vysoce pravděpodobné, že návrat do lavic po více než sedmi měsících bude pro studenty představovat komplikované období, ve kterém budou fungovat pod návalem stresu a nejistoty.
 - V takovýchto podmínkách testy nijak nepomáhají duševnímu zdraví studentů a rovněž nemusí jejich výsledky nutně vypovídat o jejich reálných schopnostech a vědomostech.
 - Situace, kdy se studentům po testování zhorší klasifikace vlivem stresu a nedostatečné adaptace na školní prostředí, a ne nedostatečnými schopnostmi, nebude přínosná pro nikoho – pro studenty, pedagogy a ani pro školy.
 - V předmětech, v nichž mají pedagogové pro ohodnocení studentů dostatečný počet podkladů z distanční výuky, by se tedy měly uzavřít známky a **ověřování znalostí by do konce roku mělo být doplněno pouze o ústní ohodnocení bez vlivu na výsledný prospěch.**
- Za situace, kdy k ohodnocení žáka za distanční výuku neexistuje dostatek podkladů a doplnění známek se jeví jako skutečná nutnost, **by se měl okolnostem návratu do škol přizpůsobit samotný způsob znalostního testování.**
 - Dovednosti studentů by se neměly odvozovat podle písemných vědomostních testů a ústního zkoušení, nýbrž **na základě alternativních úkolů, které netestují pouze schopnost studenta si zapamatovat učivo.**

- Takovými úkoly mohou být například různé kreativní činnosti založené na dohledávání informací, referáty či písemné práce.
- Tento způsob testování schopností žáků by pak měl být **rovnoměrně rozprostřen do konce školního roku a neměl by proběhnout ihned po ukončení adaptačního období**. Dá se tak docílit zejména komunikací se studenty.
- Nejlépe by takovéto testování mělo začít až 2 až 3 týdny po nástupu studentů do škol (také doporučení MŠMT).
- Při nástupu do škol **by rovněž mělo být studentům naopak umožněno, aby si mohli na vlastní podnět opravit známky z distanční výuky**.
 - Online vyučování se pro řadu studentů ukázalo jako značně nevyhovující.
 - Výsledky distančního testování nemusely nutně odpovídat celkovým schopnostem studentů, spíše zejména dovednosti adaptovat se na novou výuku.

3) Dostatečné opakování a revize distanční výuky

- Část zbytku školního roku by měla být věnována opakování učiva z distanční výuky vzhledem k obecně časté náročnosti distanční výuky.
- Opakování látky by mělo být postaveno na potřebách samotných studentů a na domluvě s učitelem. To, které části učiva je potřeba v prezenční výuce zopakovat, by měl učitel určit **na základě společné komunikace se studenty o jejich potřebách**.
- Návrat do škol rovněž poskytuje pedagogům a studentům vhodnou příležitost pro zhodnocení distanční výuky jako takové a některých jejích užitečných prvků, které by se mohly zachovat i v prezenčním studiu.
 - Jako příklad lze zmínit například zadávání a odevzdávání domácích úkolů v online prostředí.

4) Zvýšená obezřetnost na duševní zdraví studentů

- Návrat do školního prostředí může pro studenty působit jako vysoce stresující a složité období. V takovýchto okolnostech by jako jedna z hlavních priorit měla figurovat i snaha o dodržování či zlepšování duševního zdraví studentů.
- Velký vliv na psychické zdraví žáků měla již samotná distanční výuka, během které se důležitost této problematiky ještě zvýraznila.

- Školy by měly věnovat zvláštní obezřetnost na udržování duševní pohody svých studentů. Učitelé by se měli svým žákům snažit vyjít vstříc, pokud se žáci vyjádří ve smyslu, že je pro ně návrat do prezenční výuky příliš stresující a obtížný. **Vyučující by rovněž měli respektovat případné špatné psychické rozpoložení studentů a nabídnout jim pomoc.**
- Rovněž by školy měly vytvořit otevřený prostor, ve kterém budou studenti moci vyjádřit své potíže s návratem do lavic. Takovýmto žákům by pak měly poskytnout **odbornou pomoc ve formě konzultací, ideálně se školním psychologem**, případně s výchovným poradcem.

Závěr

- Distanční výuka nikdy nemůže plně nahradit prezenční výuku. Je klíčové, abychom návratu do škol věnovali pozornost a poskytovali školám dostatečnou podporu, a tak došlo k bezproblémovému návratu. Při návratu je důležité, aby se středoškoláci cítili bezpečně a dobře.